

Konferenceprogram

20. og 21. marts 2017

Alternativ og supplerende kommunikation

Vingsted - Vingsted Skovvej 2, Bredsten

Mandag den 20. marts desuden:

**”Brugermøde for brugere af alternativ og
supplerende kommunikation”.**

Se priser og tilmeld dig på www.isaac.dk

Velkommen

Velkommen til ISAAC konferencen 2017

Vi er glade for at kunne præsentere jer for et meget varieret program i 2017, så der skulle være noget for alle.

På et så lille fagområde som vores, kan vi ikke kun generere viden nationalt, men er afhængige af inspiration udefra. Derfor har det været vigtigt for os at betone ISAAC's internationale arbejde. To af de danske oplæg henter inspiration fra den internationale konference i Toronto, og vi har et par internationale oplægsholdere.

Som sædvanligt veksler programmet mellem fælles oplæg, samt perioder hvor man vælger sig på det, man finder mest interessant.

Mandag eftermiddag har vi Miniseminarer, hvor forskellige forhandlere har 25 minutter til at fortælle om et produkt. Du melder dig ikke på forhånd til miniseminarerne, men vælger på dagen, hvad du vil gå til. Det betyder, at der kan blive trangt med plads, og måske skal man stå op, men det er kort tid og meget fleksibelt for jer som deltagere. Miniseminarerne er tænkt som en buket af inspiration, som viser den mangfoldighed, der er inden for området, og som giver en kort introduktion til et emne. Husk at være klar til de to runder, for der er ikke meget tid - og du har kun 10 minutter til at bevæge dig til fra et miniseminar til det næste, orienter dig derfor på forhånd omkring lokaleforordningen.

Der afholdes ligeledes markedsplads, der er en udstilling, hvor forskellige forhandlere viser deres produkter frem. Markedspladsen plejer at summe af liv og giver mulighed for gode drøftelser med forhandlerne. At dele og inspirere hinanden er altid meget givtigt. Du er som konferencedeltager meget velkommen til at tage materiale eller ideer med fra din hverdag, så har du fundet et fantastisk materiale, lavet en god bog, kørt et projekt eller andet, så bed om et bord på markedspladsen. Du vælger selv, om du vil stå ved bordet hele tiden, eller om du også bevæger dig rundt og ser de andre ting.

Tirsdag er der "Valgtemaer". Vi har i år valgt at have 6 forskellige valgtemaer, som gentages. Det kan være svært at vælge, men det er vigtigt for os, hvis du kan gøre det allerede ved tilmelding. På den måde kan vi sikre os, at der er plads til alle i lokalerne. Vi forbeholder os ret til kun at lade valgtemaet køre en gang, hvis der er for få tilmeldte.

ISAAC Danmark er en forening og afholder generalforsamling en gang om året. Igen i år har vi lagt generalforsamlingen i forbindelse med vores konference, på den måde kan flest mulige deltage. Du er meget velkommen til at deltage, uanset om du er medlem eller ej. At deltage i generalforsamlingen er rigtig spændende og giver dig mulighed for at få indblik i det arbejde ISAAC laver ud over konferencen. For eksempel har vi flere tiltag på politisk niveau i Danmark og samarbejde internationalt og i nordisk regi.

Du kan være ganske rolig, ingen bliver valgt ind i bestyrelsen, med mindre de har lyst. Skulle du have lyst til at gøre en forskel og stille op til en post i bestyrelsen er du velkommen til at henvende dig til et af bestyrelsesmedlemmerne på forhånd.

Vi glæder os til at se dig til ISAAC konferencen 2017

Trine Lund Lauridsen, tlla@skivekommune.dk—Pernille Bagner Carlsen, pernillebagner@mail.dk

Margit Grønkjær, margit99@gmail.com—Anna Katarina Voss, annakatarina.voss@gmail.com

Mandag den 20. marts

- 9.30-9.50 **Velkomst ved formand inkl. Bestyrelsens beretningen**
- 9.50-11.50 **"Beyond Participation: Providing True Access through Language Intervention for children and youth who use AAC"**
Gloria Soto—Professor in the Department of Special Education and Communication Disorders and an Assistant Dean of Research at the Graduate College of Education at San Francisco State University
In this presentation, Dr. Soto will be discussing how language intervention for children and youth who use AAC provides access to a range of discourse functions that are essential to emotional, academic, and social development, such as fictional and personal narratives and conversations. In this presentation, she will discuss strategies to teach a wide range of communication and language skills through discourse based tasks such as shared book reading, personal collage making, conversations, and narration. Specific strategies will be described that target higher level of semantic and syntactic complexity such as inference and interpretation.
- 11.50-12.00 **Pause**
- 12.00-12.45 **Generalforsamling og fremvisning af film fra EU projekt**
- 12.45-13.45 **Frokost**
- 13.45-14.00 **"Tryk via kommunikation"**
Anna Voss - Ergoterapeut, Teknologi i praksis
Projekt om implementering af Alternativ og Supplerende Kommunikation (ASK) på intensivafdelinger til patienter uden funktionelt talesprog.
Projektet fokuserer på implementering af ASK til patienter uden funktionelt talesprog. Disse patienter vil ofte få et dårligere forløb end andre patienter, da der stort set ikke anvendes støttet kommunikation på danske sygehuse. Projektet ønsker at skabe tryghed og forbedre oplevelsen af indlæggelsen for disse patienter. Dette skal ske ved at implementere ASK som en del af hverdagen på afdelingerne.
- 14.00-15.20 **"ASK og afasi"**
Michael Hjort – Audiologopæd - Kommunikationscentret i Hillerød
Det har aldrig været enkelt at støtte mennesker med afasi i at få en velfungerende ASK-løsning, måske i særdeleshed, når det drejer sig om teknologi.
Ved den internationale ISAAC konference i Toronto var der adskillige foredrag og fremlæggelser af såvel udviklingsarbejder som videnskabeligt funderede projekter, der havde netop ASK og personer med afasi som fokus. I mange af disse arbejder har man med succes sat fokus på konversationen i specifikke situationer mere end på det bredt fungerende hjælpemiddel.
Jeg vil i mit oplæg dels formidle resultaterne af de præsentationer, jeg hørte i Toronto, dels præsentere nogle af de værktøjer, der blev benyttet.
- 15.20-15.45 **Pause og kaffe**

Mandag den 20. marts

15.45-16.45

Miniseminarer 2 x 25 min oplæg

(Du har mulighed for at høre 2 forskellige):

1. runde 15.45-16.10

2. runde 16.20-16.45

ASK v. Thomas Eriksen: ASK fortæller om de seneste nyheder indenfor Tobii øjenstyring og Communicator.

Symbolia v. Leif Ringsted: Miniseminaret vil handle om brug af symboler i norske skolebøger og i en norsk netavis. Her demonstrerer vi hvordan symboler kan bruges i forskelligt undervisningsmateriale. Vi vil fortælle om hvilke muligheder der er for at lave tilsvarende projekter i Danmark, samt fremvise eksempler på færdigt undervisningsmateriale med symboler. Vi vil også demonstrere de nye produkter Widgit Online, In Print 3 og Widgit Go.

Jysk Handi v. Rasmus Henriksen: VELKOMMEN til Jysk Handi's verden af kommunikationsløsninger. Jysk Handi har mere end 20 års erfaring i kommunikations kompenserende hjælpemidler til børn og voksne. Igennem årene har vi lavet rigtig mange forskellige løsninger til brugere med hver deres individuelle behov. Vores speciale er kommunikations hjælpemidler, udviklet til brugere uden verbalt sprog. Tit laver vi en særlig tilpasset "Georg Gearløsning", der supplerer de hjælpemidler, der allerede er på markedet - netop med det fokus, at de tekniske løsninger bliver lette at håndtere i hverdagen for mennesker der ikke nødvendigvis er teknisk interesserede.

Telecall v. Henrik Bryld: Tele Call har siden 2005 specialiseret sig i telefonløsninger til ældre og handicappede. I 2011 begyndte vi udviklingen af hjælpemidlet DoMyDay, som henvender sig til personer med kognitive funktionsnedsættelser. DoMyDay er en smartphone, som er med til at skabe struktur for den enkelte. DoMyDay indeholder livshistorie, dag/nat ur og en kalenderfunktion, der på udførlig vis guider brugeren igennem dagens opgaver. Vi vil også præsentere vores implementeringsværktøj.

Aabentoft v. Dorte Sylvest Aggerlin: Rolltalk Designer for fuld musik

Der har i de forgange år været meget blæst omkring Rolltalk, programmet Rolltalk Designer og brugen heraf. Jeg vil på dette miniseminar vise mulighederne i den sidste nye programversion samt komme med nogle ideer til at bruge programmet på andre måder end til direkte kommunikation. Fremfor alt vil jeg vise, at Rolltalk Designer stadig er på banen som et program, der kan anvendes af såvel børn som voksne med behov for alternativ kommunikation og mulighed for alternativ betjening af PC, tablet eller Rolltalk.

Rolltalk Designer giver adgang til: kommunikation, aktivitet, deltagelse, udvikling og overblik.

AB Handic Help v. Anne-Marie Brummerstedt: OBS holder to forskellige seminar

1. runde: Minspeak: Kom og få en introduktion til Minspeak. Minspeak er et sprogsystem, og her vil du også blive præsenteret for de typer talecomputere, du kan bruge Minspeak på. Se hvordan det adskiller sig fra andre systemer, og hvorfor det er en genvej og hjælp for alle jer, som sidder og opbygger ordforråd for andre.

2. runde: The Grid: The Grid er et kommunikationsprogram, som både fungerer på iPad og PC-løsninger. Du kan downloade en gratis version af app'en "Grid Player" på dansk, og afprøve nogle af kommunikationstavlerne. På PC kan du redigere og bruge tavlerne, og derefter synkronisere indholdet med din iPad. The Grid åbner op for mange muligheder - her kan du få en kort præsentation.

Mobilize Me v. René Brøndberg-Bras: Mobilize Me, PlaNet og Mestring af eget liv

Min autistiske søn bruger billeder og jeg selv farver i vores kalendere til at bevare overblikket. Min pointe er at vi har alle vores egne strategier for at klare os igennem hverdag - nogle har blot brug for noget meget konkret og visuelt. Jeg vil vise Jer hvordan og hvor let en kognitivt udfordret borger kan komme til at mestre eget liv! Jeg vil dele erfaringer om hvad der virker og hvordan man konkret implementerer et digitalt hjælpemiddel hos en borger.

Leg med medier v. Camill Hesse: "Le Viseur" – billedleg og et visuelt kommunikationsredskab

Le Viseur er et kunstpædagogisk legetøj, hvor der leges med forskellige farver og geometriske former. Spillet er med til at fremme perceptionen og den "se proces" der gør øjet i stand til at tænke, være kritisk, nysgerrig og kreativ. Med udgangspunkt i legen, kan billedskabelsen opøve eller bidrage til sproghandlinger og blive del af barnets eller brugerens kommunikationsværktøjer. På miniseminaret ser vi på spillets mulige anvendelser i praksis og dens kommunikative funktion i det pædagogiske og terapeutiske arbejde. Le Viseur er udviklet i 1993 af den schweiziske konkret kunstner Gottfried Honegger (1917-2016), der gennem mange år har beskæftiget sig med barnets kognitive indlæring.

Mandag den 20. marts

Fanøsoft v. Ole Brunbjerg: Dette seminar vil se på de nyeste teknologiske muligheder for en god AAC kommunikation. Forhold som kommunikationshastighed og opsætninger, der befordrer dette, vil blive vist. AAC bruges muligheder på de sociale medier og som aktive her, betyder meget for en lang række brugere af AAC. På seminaret vil en række af disse muligheder blive fremlagt ligesom omverdenskontrol i videste betydning vil blive demonstreret.

Careware v. Bente Tolstrup: Dynamiske armstøtter til kommunikation

Al kommunikation kræver bevægelse. Og gerne i armen. Børn, unge og voksne med bevægelses- og kommunikationshandicap er ikke blot udfordret kognitivt, men også fysisk, når de kommunikerer. Carewarekompagniet giver dig et indblik i de mange forskellige situationer, hvor dynamiske armstøtter støtter brugerens bevægelser i at betjene alternativt kommunikationsudstyr som fx hos brugere med ALS, Multiple Funktionsnedsættelser, senhjerneskadede, trafikofre, Muskelsvind og Sclerose for blot at nævne et par få blandt mange flere.

Min livshistorie v. Benthe Jarnved / Per Egebjerg: Min Livshistorie A/S er en digital platform, hvor du nemt kan oprette og gemme dine livshistorier i billeder, lyd, video og tekst, til glæde for dig selv og dine nærmeste i generationer. Min Livshistorie er et kommunikationsredskab, der hjælper med at bevare din identitet, værdighed, forebygger ensomhed og værdifuldt for folk med varigt nedsat psykisk og fysisk funktionsniveau. Du kan dele din livshistorie med dem, du holder af, ligesom andre kan oprette historier inde i din livshistorie. Notifikationer minder dig om mærkedage m.m. Vores 3 ingredienser og grundstenene for Min Livshistorie er: * Livskvalitet * Nærvær * Fællesskab

16.45-18.15

Markedsplads inkl. Kaffe og kage. Kom og bliv inspireret.

Mød følgende forhandlere:

Handikram

Min Livshistorie A/S

Careware

ASK

Symbolia

Jysk Handi

Telecall

Fanøsoft

Aabentoft

AB Handi Help

Mobilize Me

Leg med medier

Autisme Center Syd (Infotavle)

Du er også meget velkommen til at få et bord og vise dine ting frem

19.30

Middag

Tirsdag den 21. marts

8.00-8.10

Morgensang

8.10– 8.40

”Har vi tid til ASK på et botilbud?”

Hanne Juul og Emmy Kjelmann, Pædagog og ergoterapeut, Østerskoven

”De faglige krav til personalet stiger i takt med at normeringerne falder. Hvordan kan man få ASK til at give kvalitet, og blive en naturlig del hverdagen?”

Ud fra praktiske eksempler fortælles om ASK på Østerskoven. Hanne Juul er uddannet pædagog og har taget modulet ”Komplekse kommunikationsbehov” på UCC. Emmy Kjelmann er kommunikationsvejleder og ergoterapeut – hun har taget ASK-uddannelsen i Norge”

8.45-10.15

”COCP, a program to promote social interaction between children or adults with complex communication needs and their social network”

Margriet Heim, Dr. augmentative communication Kohnstamm Instituut, Amsterdam

The Dutch intervention program COCP (Communicative Development of nonspeaking individuals and their Communication Partners) aims to optimize communicative interaction by promoting intensive cooperation with the social network of each child or adult with complex communication needs (CCN). Daily communication partners receive group instruction and individual support to coach them to adapt their behaviour in order to encourage communicative interaction in naturally occurring situations. The underlying principles and the main components of the program will be explained along with video-illustrations.

10.15- 10.30

Pause

10.30-11.30

”Udtryksmåder hos mennesker uden talesprog”

Birgit Bengtson, Kommunikationsvejleder og talehørekonsulent, Børnespecialcenter 2—Holbæk

Hvordan kan man kommunikere, når man ikke har talesprog? Det kræver rigtig meget af en person med multiple funktionsnedsættelser uden talesprog at kommunikere og være i samspil, og det kræver rigtig meget af samspilspartneren. Hvordan kan man mødes i et godt samspil?

Med udgangspunkt i et videoklip af samspil mellem en elev og en lærer, ser vi på, hvor mange informationer vi kan indsamle i det aktuelle klip, og hvad vi kan anvende vores viden til. Hvordan ser udtryksmåderne ud og hvordan bliver de set? Hvad skal der til for at skabe flow i samspillet, så det lykkes så godt og enkelt for begge parter i samspillet? Undervejs vises, hvorfor det er så vigtigt at se udtryksmåderne, da det er basis for overhovedet at etablere et samspil. Derudover vises, hvordan man som samspilspartner gør forskellige ting, hvordan disse virker, og hvad der skal til for at skabe flow i samspillet med flere skift i mellem parterne, så følelsen af afstemthed opstår. Til sidst fokuseres på tanker og ideer til alternativ og støttende kommunikation i det aktuelle klip.

11.30-11.45

Pause

11.45-12.45

Valgtemaer - modul 1.

Se dine valgmuligheder på de næste sider.

12.45-13.45

Frokost

13.45-14.45

Valgtemaer - modul 2.

Se dine valgmuligheder på de næste sider.

Valgtemaer tirsdag:

Følgende valgtemaer tilbydes 2 gange. 1A-F fra kl 11.45–12.45 og 2 A-F fra 13.45-14.45

”Tværfaglig udarbejdelse og brug af den Pædiatriske Smerteprofil (Paediatric Pain Profile) på Dybkær Specialskole”

Betina Snebang, Kommunikationsvejleder, Videnshus Dybkær

Mange børn lever med oversete kroniske smerter. Den pædiatriske smerteprofil er et redskab, der er udviklet til at vurdere og observere smerter hos børn og unge med svære neurologiske funktionsnedsættelser- særligt der, hvor funktionsnedsættelsen gør det umuligt for dem at kommunikere smerte gennem talesprog. Med smerteprofilen øges opmærksomheden på at kunne aflæse og tolke adfærd og udtryk og, hvordan smerten bedst lindres. Med den viden, kan vi øge barnets forudsætninger for at deltage, trives, skabe sociale relationer og øge deres indlæringsmuligheder.

”Hållbar kommunikation: systematisk kartläggning av kommunikativa förutsättningar och behov i pedagogisk miljö”

Sonia Tota, Leg logoped, Grundsärskolans resursteam inom Malmö stad

För många AKK-användare är det speciellt svårt att möta nya människor då dessa inte alltid är medvetna om hur personen kommunicerar. Människor tenderar därför att försöka hitta nya sätt, i stället för att ta vara på AKK-användarens kompetens och beprövade sätt. Hållbar kommunikation är ett kartläggningsmaterial som är enkel att fylla i och är tänkt att fungera som en ”kommunikativ försäkring”. Den är utvecklad under ett projekt inom Grundsärskolans resursteam i Malmö stad av logoped och pedagoger verksamma i grundsärskolan. Under föreläsningen presenterar vi materialet och även hur den har kommit till användning.

”ASK og seksualitet”

Frederikke Laumann, Faglig koordinator, Østerskoven i Hobro.

Det er ikke altid nemt at snakke om seksualitet. Det kan være svært at snakke om seksualitet, når man er ung. Det kan være endnu sværere, når man er ung og handicappet og virke næsten uoverkommeligt, når man er ung, handicappet og ikke har et sprog til det. Det kan også være sjovt og spændende at snakke om seksualitet. Det kan være fedt at lære noget nyt om sig selv og få noget, der kan bruges som et sprog om det. Jeg vil gerne dele mine erfaringer fra arbejdet i praksis med seksualundervisning og –vejledning til unge og voksne mennesker med handicap og brugere af ASK. Erfaringer med bl.a. samarbejde med unge brugere af ASK, om hvordan deres sprog om seksualitet skal være og hvem de vil kunne snakke med. Sideløbende har jeg gjort mig erfaringer med samarbejdet med de professionelle omsorgspersoner, som skal understøtte brugen af ASK. Haft refleksioner om både hvad der egentlig er vores pligt som professionelle omsorgspersoner og ”hvor grænsen går”.

”Strategies for communication partners to encourage interaction with children or adults with complex communication needs ”

Margriet J.M. Heim—Dr. augmentative communication Kohnstamm Instituut, Amsterdam

Among the most appreciated parts of the COCP program are the so called ‘partner strategies’, ten strategies for interaction partners to encourage and facilitate communicative interaction for children and adults with complex communication needs. These strategies were slightly adapted to support teachers in encouraging equal participation of both speaking children and children with complex communication needs in educational settings. The ten partner strategies will be illustrated by video clips with dyadic as well as group interactions.

1A og 2A

1B og 2B

1C og 2C

1D og 2D

Valgtemaer tirsdag:

"Intensive interaction"

Ditte Rose Andersen, Psykolog, Intensive Interaction Danmark

Gennem Intensive Interaction kan mennesker med kommunikationshandicap begynde at tilegne sig det præverbale grundlag for kommunikation, herunder: at kunne nyde andres nærhed, forstå og bruge nonverbal kommunikation, bruge turtagning og fælles opmærksomhed, udtrykke og forstå følelser m.v. I typisk udvikling læres dette naturligt og før vi lærer at tale. Men ved fx ASF, intellektuelt handicap, og multihandicap og demens kommer det sjældent af sig selv. Det kan betyde begrænset adgang til nærhed, fællesskab, trivsel og udvikling. Og det kan betyde, at anden kommunikation (fx funktional/målrettet kommunikation) læres på en isoleret, ensom måde, uden egentlig, dyb kontakt; frem for gennem gensidig, meningsfuld tovejskommunikation. Vi har livet igennem behov for at mærke os selv og hinanden gennem kommunikation; selv når vi bruger mere funktional og abstrakt kommunikation. Intensive Interaction giver adgang til de mest afgørende aspekter af menneskelig kommunikation på en naturalistisk, glædesfyldt måde. Det sker gennem fokuseret, systematisk praksis byggede på empirisk udviklingspsykologi. Psykolog Ditte Rose Andersen har bragt tilgangen til Danmark. Hun præsenterer baggrund, formål og principper. Gennem video illustreres kommunikativ og social udvikling hos forskellige målgrupper.

1E
og
2E

Bemærk Gloria holder to forskellige oplæg

1F: "Considerations for the Provision of Services to Bilingual/Multilingual Children who Use AAC"

Gloria Soto—Professor in the Department of Special Education and Communication Disorders and an Assistant Dean of Research at the Graduate College of Education at San Francisco State University

Worldwide, AAC service providers are increasingly serving a significant number of clients from culturally and linguistically diverse backgrounds. In this presentation, Dr. Soto will discuss general considerations and future research needs relevant to the use of AAC strategies and techniques with bilingual children, specifically, issues related to the scaffolding of communication and language development in more than one language, and the selection and customization of AAC systems for bilingual children.

1F

2F: "Conversation-based language intervention for children and youth who use AAC"

Gloria Soto—Professor in the Department of Special Education and Communication Disorders and an Assistant Dean of Research at the Graduate College of Education at San Francisco State University

This seminar will present the rationale, procedures and results of an intervention program designed to improve the expressive vocabulary and grammatical skills of children and adolescents who use AAC. The intervention was implemented during a conversation between the participant and a clinician. Throughout the conversation the interventionist used (1) open-ended, contingent questions and verbal redirection to encourage further communication; (2) expand what the client said by recasting simple utterances into more complex ones; and (3) provided verbal models and prompts to encourage the client to reformulate their utterances incorporating the vocabulary target. The lexical and grammatical structures targeted by the interventionists included core vocabulary words and grammatical morphemes. Intervention took place twice a week for a total of 12 weeks. Results indicate that participants showed marked improvements in their use of spontaneous independent clauses, a greater diversity in their use of expressive vocabulary, and more use of pronouns, verbs, and bound morphemes. The improvements were generalized and maintained. Clinical implications of conversation-based interventions with teenagers will be discussed and future research needs will be identified.

2F

Tirsdag den 21. marts

14.45-15.00 **Kaffe/the og kage**

15.00-15.30 **"Erfaringer med brug af talecomputer i forskellige situationer: Hvis bare den kunne det..."**

Frank Dalhoff—ASK bruger

Da man omsider fandt en talemaskine jeg kunne bruge, og ikke mindst hurtigt blev 'dus' med, forventede jeg, at blive mere uafhængig af mine hjælpere, for nu var det bare at skrive hvad jeg ville sige og trykke på en knap, og det jeg havde prikket ned blev sagt højt. Jo da, det er korrekt til en vis grænse.

Jeg kan tænde radioen, skiftet til cd. Så langt så godt, men jeg har fået mig en iPod hvilket straks er sværere at få til at virke. To af hjælperne har været på kursus for at lære at lægge nye sætninger på, men hvordan var det lige man gjorde og iPod, ja det er nok svært så ....

Jeg synes talemaskinen er god til korte samtaler og beskeder, men skal jeg sige længere ting har den sine begrænsninger, det er f.eks. et stort minus hvis man, som jeg, ikke staver korrekt. Der hvor talemaskinen har sin største fordel er, at jeg kan sende sms, f.eks. kan jeg sms'se til min hjælper når de er i byen, køb en kage med hjem. Ikke mindst har jeg fået en tættere og bedre kontakt med min søster.

15.30-16.00 **"Husk vi skal kunne kommunikere "offline""**

Jeppes Forchammer—ASK bruger

Er ASK hjælpemidler kun elektroniske devise?... Eller kan ASK også være nonverbal kommunikation i form af kropssprog mimik eller øjenaflysning m.m.?

16.00 **Afslutning**

Din mening og feedback betyder meget for os.

Vi sender dig derfor et link med en lille evaluering, som vi meget gerne ser dig udfylde.

Oplægsholdere

Gloria Soto is a Professor in the Department of Special Education and Communication Disorders and an Assistant Dean of Research at the Graduate College of Education at San Francisco State University.

She teaches graduate coursework in special education, cultural diversity, augmentative communication and curriculum-based language and communication intervention. Her area of professional expertise is in augmentative and alternative communication (AAC). Her areas of research interest include applied educational issues such as multiculturalism, collaborative teaming, inclusive education and professional preparation, as well as more basic areas such as narrative language in AAC, language development through augmented means and the impact of graphic symbol use on language development. She is a frequent speaker at national and international conferences related to communication intervention and special education.

Anna Katarina Voss / kommunikationsvejleder og ergoterapeut. Jeg har taget ASK uddannelsen i Norge og jeg arbejder i Teknologi i

Praksis som er en socialøkonomisk virksomhed, der arbejder med udredning og rådgivning til borgere med forskellige typer af funktionsnedsættelser bl.a. kommunikationsvanskeligheder samt implementering og kompetenceudvikling både til borgere og til fagpersoner i kommuner og regioner vedr. velfærdsteknologiske løsninger. Se mere på www.teknologiipraksis.dk

Jeg hedder Michael Hjort-Pedersen. Er uddannet audiologopæd og arbejder på 27. år på Kommunikationscentret i Hillerød, hvor jeg alle årene har været beskæftiget med ASK-løsninger til mennesker, med kommunikative udfordringer, såvel teknologiske som ikke teknologiske.

Hanne Juel er uddannet pædagog og har taget modulet "Komplekse kommunikationsbehov" på UCC. Emmy Kjellmann er kommunikationsvejleder og ergoterapeut – hun har taget ASK-uddannelsen i Norge.

Begge arbejder på Østerskoven i Hobro.

Oplægsholdere

Margriet Heim is a senior researcher at the Kohnstamm Institute of the University of Amsterdam. Her research interest in the area of augmented communication goes back to 1988. Together with professionals of Heliomare, a Dutch rehabilitation centre and school for special education, she developed the COCP program (Communicative Development of nonspeaking individuals and their Communication Partners), an interdisciplinary intervention method for children or adults with complex communication needs (CCN) and their daily communication partners. She completed her Ph.D. in general linguistics in 2001 on a longitudinal study into the effects of COCP on the communicative development of three nonspeaking children with cerebral palsy. In 2011 she completed a second longitudinal study on the effects of COCP on the interactions of nine children and youngsters (4-23) with cognitive impairments and CCN. Currently, she is working on a research project into the effects of a special training program for teachers and teacher assistants to encourage equal participation of speaking and nonspeaking children in small group interactions.

Birgit Bengtsson:
Jeg er kommunikationsvejleder og talehørekonsulent på Børnespecialcenter 2 i Holbæk, hvor jeg har været siden 1995. Samtidig startede jeg i det landsdækkende netværk under VIKOM, og var med indtil det

blev nedlagt i 2011. I BSC2 arbejder jeg udelukkende med kommunikation og samspil med vores elever, samt løser opgaver for VISO vedr. kommunikationsudredninger for børn og unge med multiple funktionsnedsættelser uden talesprog. Undervejs har jeg også uddannet mig til Marte Meo terapeut.

Frank Dalhoff: Jeg er født i 1953. Desværre gik fødslen ikke så som den skulle, da jeg fik spastisk lammelse. Det har selvfølgelig haft og har fort-

sat indflydelse på mit liv. Men til trods for det, har jeg fået meget ud af tilværelsen. Jeg er vokset op under trygge gode forhold på et børnehjem, der lå i Søllerød, da jeg havde behov for behandling. Min skolegang foregik på Geelsgårdskolen, tidligere Geelsgård Kostskole. Jeg har tilbragt min barndom og ungdom blandt mange mennesker, mennesker der ofte kom tæt på, fordi jeg havde et stort hjælpebehov – det kan nemt komme til at tage styringen over ens liv. Dette fik mig senere til at følge pædagoguddannelsen, hvor ministeriet gav mig afslag på at gå til eksamen. Men til min glæde kunne min viden bruges til undervisning og foredragsholder i forskellige sammenhænge. Mit længste job har været mit virke som ekstern konsulent i et center for børn og unge med multiple funktionsnedsættelse, som jeg stadigvæk har berøring med.

Oplægsholdere

Betina Snebang, 48 år.
Arbejder som tale- sprog- og kommunikationsvejleder på Dybkær Specialskole og i Videnshus Dybkær.
Uddannet lærer, har en pædagogisk diplomuddannelse i specialpædagogik, har gennem flere år undervist på "kursus i kommunikation og samspil" på University College Lillebælt. Har tidligere været kommunikationsvejleder på Rosenvængets Skole i Viborg.

Sonia Tota, leg logoped med mångårig erfarenhet av att arbeta med komplexa kommunikativa behov hos barn, ungdomar och vuxna i olika sammanhang. Arbetar i Grundsärskolans resursteam inom Malmö stad.

For de der ikke ved det, så hedder jeg Jeppe Forchhammer og er født d.15-01-90. Jeg er født spastiker. Så... Straks er der nogle som tænker. åh. hvor er det synd for ham. Men nej. Hvorfor det? Der

tager i ganske fejl:-)

Jeg mener det er en fordel for mig, at jeg er født spastiker. Det handler nemlig om at se tingene på en positiv måde. I august holdt jeg oplæg i Toronto og nu glæder jeg mig til at holde oplæg for jer.

Jeg hedder Frederikke Laumann og er ansat på Neurocenter Østerskoven i Hobro som faglig koordinator.

Jeg har i ti år arbejdet som socialpædagog på Østersko-

ven med bl.a. unge mennesker med Cerebral Parese – og ofte brugere af ASK.

Jeg har bl.a. et par PODD-kurser, en del praksiserfaring i brugen af ASK og et kursus i handicap og seksualitet i rygsækken sammen med et engagement og praksiserfaring i hvilken forskel arbejdet med seksualitet kan gøre.

Ditte Rose Andersen, er autoriseret psykolog med speciale i kommunikationshandicap. Hun har arbejdet inden for specialområdet i 15 år og med Intensive Interaction siden 2012, stiftede i

2014 Intensive Interaction Danmark, som er samarbejdspartner med Intensive Interaction Institute. Privat praksis med særligt fokus på kommunikative handicap. Hun har talt ved flere konferencer i Danmark og England om bl.a. autisme, handicapforståelse og Intensive Interaction. Ditte sidder i styrelsen for Psykologfagligt Selskab for Autisme under Dansk Psykologforening."